

SISÄLLYS

ESIPUHE Aulikki Laine	8
JOKAMIEHENOIKEUDET	10
LINTUJEN MATKAAN: Tietoa uudelle lintuharrastajalle Jouni Riihimäki & Anni Kytömäki	12
LINTUVESIEN SUOJELU Pekka Ruokonen & Tuire Laurinoli	17
LINTUVESIEN HOITO Marja-Liisa Pitkänen & Mauno Tavast	20
PIRKANMAAN MUUTTUVAT LINTUVEDET Rainer Mäkelä	23
LINTUVEDEN TARINA: Lempäälän Ahtialanjärven kehityksestä Rainer Mäkelä	32
LINTUTORNIT JA LUONTOPOLUT Rainer Mäkelä & Anni Kytömäki	38
Merkkien selitykset	38
HÄMEENKYRÖ	
Kirkkojärven lintutorni	39
Sarkkijanjärven lintutornit	41
Mahnalan Ympäristökoulun luonto- ja liikuntapolku	45
IKAALINEN	
Kurinperänlahden lintutorni, Kyrösjärvi	46
Kalmaan luontopolku	48
KANGASALA	
Kirkkojärven lintutorni	49
Pohtiolammin sääksitorni	53

Keisarinharjun näkötorni	54
Haralanharjun näkötorni	56
Kirkkojärven luonto- ja kulttuuripolku	58
Vehoniemen harjupolku	58
KURU	
Riuttaskorven virkistysmetsän luontopolut	59
LEMPÄÄLÄ	
Ahtialanjärven lintutorni	60
Pyhällönvuoren lintu- ja näkötorni	68
Birgitan polku (vaellusreitti)	70
LUOPIOINEN	
Mikkolanlahden lintutorni, Kukkiajärvi	71
Mikkolanlahden luontopolku	74
MOUHIJÄRVI	
Salmin luontopolku	75
MÄNTTÄ	
Mäntänvuoren luontopolku	75
NOKIA	
Knuutilan lintutorni, Kulovesi	76
Markluhdanlahden lintutorni, Pyhäjärvi	80
Hakavuoren luontopolku	84
Maatialanharjun luontopolku	85
Luodon saaren luontopolku	86
ORIVESI	
Pukalan virkistysmetsän polut	87
Eräpyhän luontopolku	87
Vuorijärven retkeilyreitti	88
PARKANO	
Parkanon metsämuseon luontopolku	89
Käpykintukan luontopolku	90
Alkkianvuoren luontopolku	90
Paroonin taival	91
PIRKKALA	
Pirkkalan luontopolku	92
PÄLKÄNE	
Kukkolan Vähäjärven lintutorni	93
Syrjänharjun luontopolku	96

RUOVESI	
Siikanevan soidensuojelualan polku	97
PIRKANMAAN KARTTA	98
SUODENNIEMI	
Suodenniemen retkeily- ja kalastusreitti	100
TAMPERE	
Iidesjärven lintutorni	101
Nuutilanlahden lintutorni, Velaatanjärvi	105
Santalalahden lintutorni, Näsijärvi	107
Hervantajärven luontopolku	110
Härmälän luontopolku	110
Iidesjärven luontopolku	111
Mustavuoren luontopolku	111
Niihaman luontopolku	112
Pyynikin luontopolku	112
Suolijärven luontopolku	113
Tohlopin luontopolku	113
Vaakkolammin luontopolku	113
Viikinsaaren luontopolku	114
TOIJALA	
Terisjärven lintutorni	114
Terisjärven luontopolku	117
URJALA	
Kortejärven lintutorni	118
VALKEAKOSKI	
Saarioisjärven lintutorni	122
Vallonjärven lintutorni	125
Ritvalan Vähäjärven lintutorni	127
Tykölänjärven lintutorni	129
Kärsän lintutorni	132
Pappilanniemen luontopolku	134
Mettivuoren luonnonhoitometsän polku	134
Valmarinniemen luontopolku	135
Vallonjärven luontopolku	135
Rapolanharjun luonto- ja muinaispolku	136

VAMMALA	
Ekojärven lintutorni	136
Keskistenjärven lintutorni	139
Vehmaanniemen luontopolku	141
Pirunvuoren kävelyreitti	142
VESILAHTI	
Vähäjärven lintutorni	143
VILPPULA	
Kolhon Käkijärven lintutorni	145
Huhtilammin lintutorni	147
Elämänmäen luontopolku	148
VIRRAT	
Herraskosken lintutorni, Toisvesi	149
Joutsenjärven lintutorni, Kurjenjärvi	151
Mäntylänlahden lintutorni, Vermasjärvi	152
Sieralammen lintutorni	154
Marttisen saaren luontopolku	155
Torisevan luontopolku	156
Vaskisalonsuon luontopolku	157
Vaskiveden luontopolku	157
Kituskosken luontopolku	158
YLÖJÄRVI	
Ilmarinjärven lintutorni	159
Hirvijärven lintutorni	161
Pikku-Ahveniston luontopolku	163
Taulukko 1 Pirkanmaan luontopolut pähkinänkuoressa	164
KANSALLISPUISTOT	
Pekka Vesterinen	
Seitsemisen kansallispuisto ja kartta	166
Helvetinjärven kansallispuisto ja kartta	172
PIRKANMAAN VIRKISTYSALUEYHDISTYS	176
Ahti Laakso	
UHANALAISET PESIMÄLINNUT	178
Seppo Aro	

LINTUHAVAINTOJEN KIRJAAMINEN Tuire Laurinlli	182
VESILINNUSTON LASKENTA Anni Kytömäki	186
MIKÄ NEUVOKSI, KUN LÖYDÄN LOUKKAANTUNEEN ELÄIMEN TAI RENGASTETUN LINNUN? Lasse Kosonen	192
NÄIN TEET LINNUNPÖNTÖN!	194
Taulukko 2 Pönttöjen mitat senttimetreinä	196
Taulukko 3 Pönttöjen sijoittaminen maastoon	198
Taulukko 4 Muuttolintujen saapuminen Pirkanmaalle	199
JÄRJESTÖJEN YHTEYSTIETOJA	202
HAKEMISTO: Oppaassa mainitut lintulajit	205